Denne forelæsning optages og gøres muligvis efterfølgende tilgængelig på Moodle MEDDEL VENLIGST UNDERVISEREN, HVIS DU <u>IKKE</u> ØNSKER, AT OPTAGELSE FINDER STED

This lecture will be recorded and afterwards may be made available on Moodle
PLEASE INFORM THE LECTURER IF YOU DO NOT WANT RECORDING TO TAKE PLACE

OOP 2020

Nedarvning Thomas Bøgholm

Plan

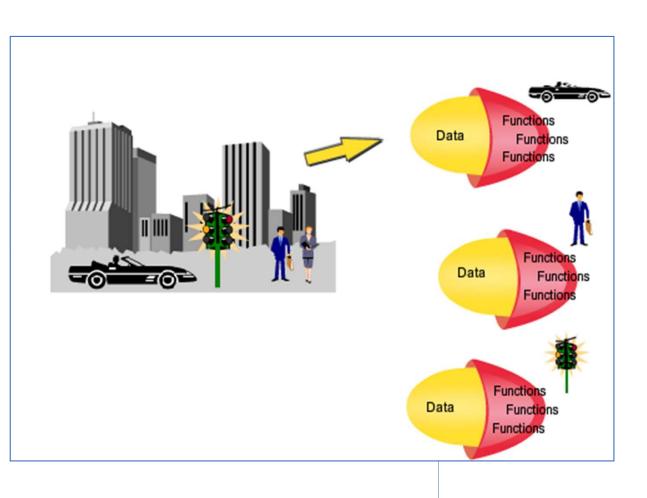
- Opfølgning på opgaver
- Opfølgning på materiale fra sidste gang
 - Kræves yderligere forklaring eller mangler noget?
 - Properties? (get/set)
- Dagens emne: Nedarvning og polymorfi

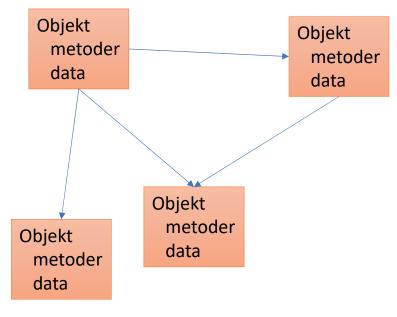
Grundsten i OOP

- Abstraktion
 - Gem alle irelevante detaljer
- Indkapsling
 - Data og opførsel i en kapsel
- Nedarvning
 - Kodegenbrug
- Polymorfi
 - Objekter kan tage flere former

Resten foregår i Visual Studio

- resten omhandler dagens emne

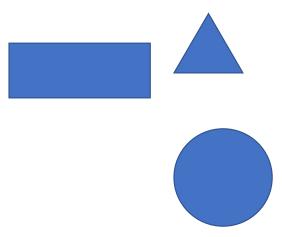

Grundsten i OOP

- Abstraktion
 - Gem alle irelevante detaljer
- Indkapsling
 - Data og opførsel i en kapsel
- Nedarvning
 - Kodegenbrug
- Polymorfi
 - Objekter kan tage flere former

Firgur-eksempel

- Tre klasser beskriver disse figurer
 - Trekant
 - Firkant
 - Cirkel

Klasser for figurer

- Tre klasser beskriver disse figurer
 - Trekant
 - Firkant
 - Cirkel

```
class Trekant
{
    public Trekant(int højde, int grundlinie){..}
    private double orientation;
    private int posX, posY;
    public void SetPosition(int x, int y) { }
    public void Rotate() {}
    public void Scale(double factor) {}

    public double Area() {}
}
```


Andre figurers klasser?

```
Copy/paste!?
                               class Rektangel
                                                                    class Cirkel
class Trekant
                                 Rektangel(int 1, int b){..}
                                                                      Cirkel(int radius) {..}
 Trekant(int h, int g){..}
                                 double orientation;
                                                                      double orientation;
 double orientation;
                                 int posX, posY;
                                                                      int posX, posY;
 int posX, posY;
                                 void SetPosition(...) { }
                                                                      void SetPosition(...) { }
 void SetPosition(...) { }
                                 void Rotate() { }
                                                                      void Rotate() { }
 void Rotate() { }
                                 void Scale(.. factor) { }
                                                                      void Scale(.. factor) {
 void Scale(..factor) { }
 double Area() {return h*g/2;}
}
                                 double Area() { return 1*b;}
                                                                      double Area() { return PI*r*3;}
```

Kodegenbrug!

- Nedarvning!
 - Samle generel kode, og genbruge det hvor det giver mening!
 - Introducér generel Figur-klasse

```
class Figur
{
    double orientation;
    int posX, posY;
    void SetPosition(int x, int y) { }
    void Scale(double factor) { }
    void Rotate() { }

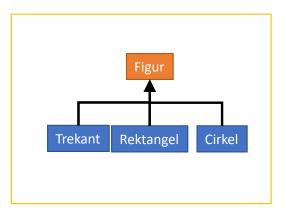
    double Area() { }
}
```

Kodegenbrug!

- Nedarvning!
 - Samle generel kode, og genbruge det hvor det giver mening!
 - Introducér generel Figur-klasse

```
class Figur
{
    double orientation;
    int posX, posY;
    void SetPosition(int x, int y) { }
    void Scale(double factor) { }
    void Rotate() { }

    double Area() { }
}
```


Klassehierarki og nedarvning i C#

```
class Figur
{
    double orientation;
    int posX, posY;
    void SetPosition(int x, int y) { }
    void Scale(double factor) { }
    void Rotate() { }

    double Area()
}
```

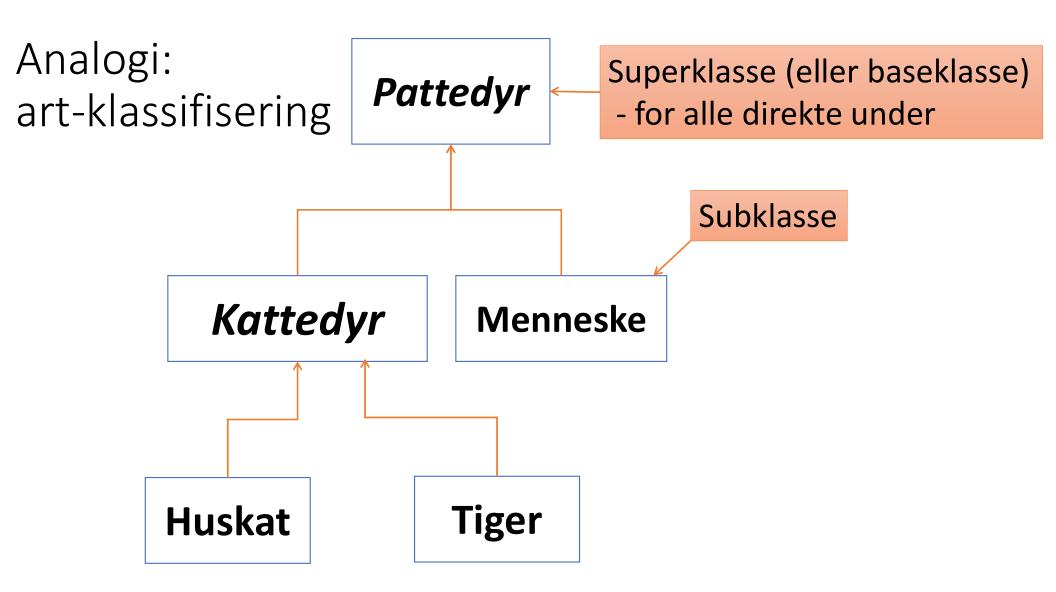
Bemærk! Detaljer kommer senere!
- ingen accessmodifiers endnu

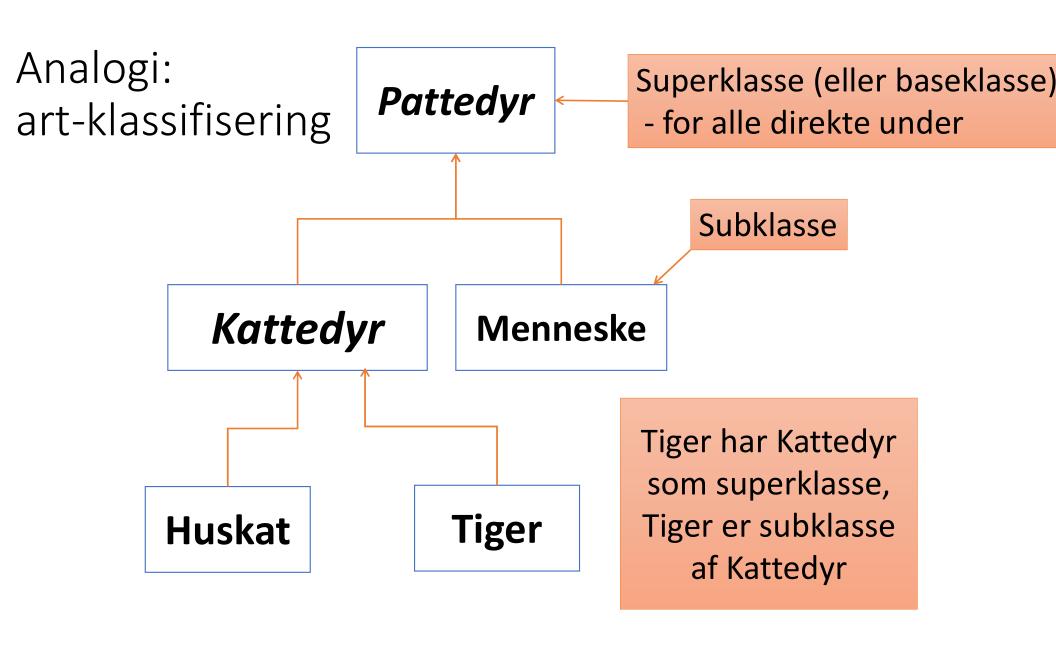
```
Specialisering af Figur
class Rektangel *: Figur
    Rektangel(int 1, int b){..}
    double Area() { }
class Cirkel : Figur
    Cirkel(int radius) {..}
    double Area() { }
class Trekant : Figur
    Trekant(int h, int g){..}
    double Area() {}
```

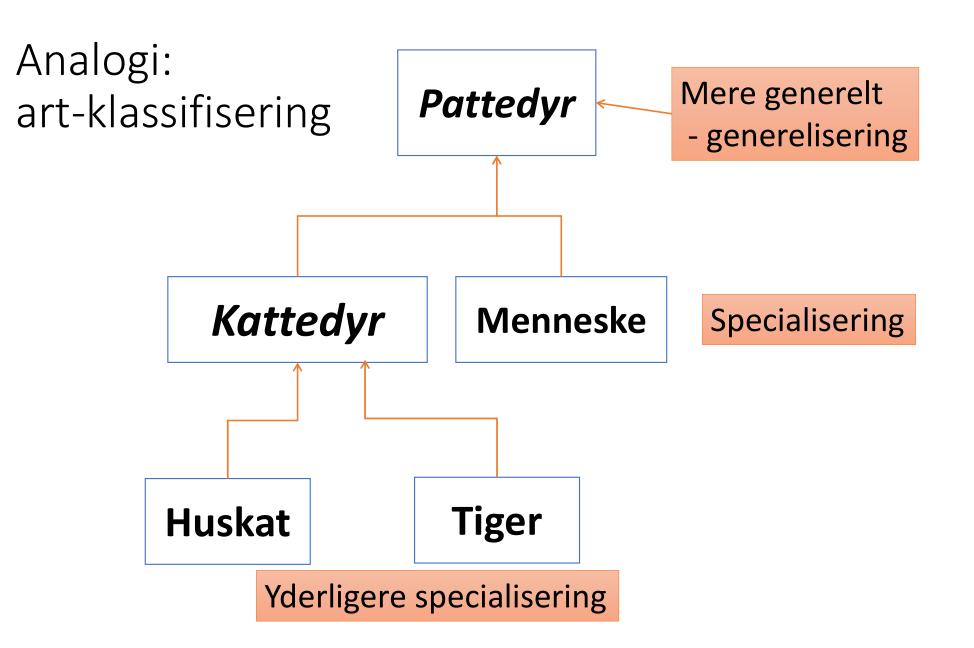
Nedarvnings-definitioner

- Nedarvning: Beskriver "er-også-en" forhold mellem to typer.
- Superklasse (type) / Base Type / Parent Type
- <u>Subklasse (type)</u> / Afledt Type / Child Type
- Supertype: **generalisering** af subtyper.
- Subtyper: **specialisering** af supertype.
- Ide:
 - Fælles implementation i superklasse.
 - Specialisering i subklasser.
- -> Genbrug og dermed vedligeholdelse

Analogi: **Pattedyr** art-klassifisering **Nedarvning beskriver forholdet: "Er-en"(Is-a)** - Kattedyr er pattedyr, mennesker er pattedyr - Huskat og Tiger er Kattedyr OG PATTEDYR Kattedyr Menneske Huskat **Tiger**

Bruges som almindelige klasser

```
static void Main(string[] args)
{
    double radius, højde, grundlinie, længde, bredde;
    Cirkel c = new Cirkel(radius);
    Trekant t = new Trekant(højde, grundlinie);
    Figur f = new Rektangel(længde, bredde);

    List<Figur> figurer = new List<Figur>();
    figurer.Add(c);
    figurer.Add(t);
    figurer.Add(f);
    figurer.Add(new Cirkel(100.0);
}
```

Gensyn med adgangsmodifikatorer

• Synligheder:

- public medlemmer: Kan tilgås fra alle klasser.
- private medlemmer: Kan ikke tilgås fra andre klasser
- protected medlemmer: Kan kun tilgås fra klassen og afledte typer

Brug af protected access modifier

```
public class Vehicle {
    private double currentSpeed; //kun synlig i klassen - ikke subklasser
    public double TopSpeed { get; set; } //synlig alle steder
    public double CurrentSpeed {
        get { return currentSpeed; } //getter synlig overalt
        protected set {
                                      //setter kun synlig subklasser
            if ( currentSpeed + value < TopSpeed)</pre>
                currentSpeed += value;
                                            static void Main(string[] args)
    }
                                                Vehicle v = new Vehicle();
                                                v.TopSpeed = 75;
                                                //setter er ikke tilgængelig
public class MotorVehicle: Vehicle {
                                                //v.CurrentSpeed = 50;
    public double HorsePower { get; set; }
    public void Accelerate(double speed)
                                                MotorVehicle mv =
                                                    new MotorVehicle();
        CurrentSpeed += speed;
                                                mv.TopSpeed = 90;
                                                mv.Accelerate(35);
}
```

Constructors og nedarvning

- Constructors bliver ikke tilgængelige i subklasser!
 - Constructors skal derfor (re)defineres for subklasser
- En subklasse skal eksplicit kalde en superklasse-constructor
 - Kun hvis superklassen ikke har en tom constructor
 - Superklasse-constructors kaldes med base-keyword
 - Først member initialisering
 - Superklassens constructor udføres
 - Aktuel constructor til sidst
 - Constructor chaining

```
class Konto {
    public Konto(int balance) {
        this.Balance = balance;
    }
    public int Balance { get; set; }
}
```

Lovlig- og ulovligheder mht. constructorer

```
class Konto {
    public Konto(int balance) {
        this.Balance = balance;
    }
    public int Balance { get; set; }
}

class FirmaKonto : Konto {
    public Firmakonto (int b) {}

← ULOVLIGT: mangler constructorer

}
```

```
class Konto {
                                             Lovlig- og ulovligheder mht. constructorer
  public Konto(int balance) {
     this.Balance = balance;
  public int Balance { get; set; }
class FirmaKonto: Konto
  public FirmaKonto(int b) : base(b)
                                             Kalder base-constructor, så alt er fint
                                             "B er en A, så skal konstrueres som A"
```

Lovlig- og ulovligheder mht. constructorer

- Det andet og vigtigere argument for nedarvning

Polymorfi giver mulighed for at **overskrive** (/ **override**) medlemmer fra superklassen.

Polymorfi er et græsk ord, der betyder mangeformet

Polymorfi giver mulighed for at **overskrive** (/ override) medlemmer fra superklassen.

- To forskellige aspekter
 - På runtime kan instanser af en subtype ses som en supertype
 - Virtual og override
 - Med virtual kan en supertype definere og implementere en metode
 - Med override kan en subtype give en ny implementation

- (Statisk polymorfi) (metode overloading).
 Statisk binding. Metode-kald afgøres på compile-tidspunktet.
- 2. (Dynamisk) polymorfi
 Dynamisk binding. Metode-kald afgøres på <u>runtime-tidspunktet</u>.
 (denne proces kaldes også dynamic dispatch)

(Dynamisk) Polymorfi:

- En subtype er også supertypen subtypen kan bruges alle steder hvor supertypen forventes
- 2. Subtyper kan redefinere medlemmer fra supertypen
 - en implementation kan variere
 - abstract og virtual keywords

Statisk polymorfi (ikke static-keyword)

```
class PersonFileCatalog
    public List<Person> ReadCatalogFromPath(string filename)
        return ReadCatalogFromFileInfo(new FileInfo(filename));
    public List<Person> ReadCatalogFromFileInfo(FileInfo file) 
        List<Person> result;
        Stream s = file.OpenRead();
        result = ReadCatalogFromStream(s);
        s.Close();
        return result;
    public List<Person> ReadCatalogFromStream(Stream s)
        List<Person> result = new List<Person>();
        StreamReader sr = new StreamReader(s);
                                                                             Logik kun skrevet én gang!
        string name;
        while(null != (name = sr.ReadLine()))
            result.Add(new Person() {Name = name});
        return result;
```

Statisk polymorfi (ikke static-keyword)

```
class PersonFileCatalog
    public List<Person> ReadCatalogFromPath(string filename)
        return ReadCatalogFromFileInfo(new FileInfo(filename));
    public List (Person) Read Metode-overloading
        List<Person> result;
        Stream s = file.OpenR
                             Vi har tidligere set det med constructors
        result = ReadCatalogF
                              - Det samme gælder metoder
        s.Close();
       return result;
                              - kendes som statisk polymorfi
    public List<Person> ReadCatalogFromStream(Stream s)
        List<Person> result = new List<Person>();
        StreamReader sr = new StreamReader(s);
                                                                           Logik kun skrevet én gang!
        string name;
        while(null != (name = sr.ReadLine()))
           result.Add(new Person() {Name = name});
        return result;
```

Statisk polymorfi (ikke static-keyword)

```
void foo()
class PersonFileCatalog
                                                                          PersonFileCatalog catalog = new PersonFileCatalog();
    public List<Person> ReadCatalogFromPath(string filename)
                                                                          catalog.rea
                                                                                  ReadCatalog List<Person>
                                                                                                     (FileInfo file):List<Person>
         return ReadCatalogFromFileInfo(new FileInfo(filename));
                                                                                    ₩ P A □
                                                                                                     (Stream s):List<Person>
                                                                                                     (string filename):List<Person>
    public List<Person> ReadCatalogFromFileInfo(FileInfo file)
         List<Person> result;
        Stream s = file.OpenRead();
         result = ReadCatalogFromStream(s);
                                                         Samme navn
        s.Close();
                                                         - de gør jo det samme
        return result;
                                                                                          Hvilken metode der kaldes
                                                                                          afgøres af typen på parametre
    public List<Person> ReadCatalogFromStream(Stream s)
                                                                                          - og antallet!
         List<Person> result = new List<Person>();
         StreamReader sr = new StreamReader(s);
                                                                                   Logik kun skrevet én gang!
         string name;
         while(null != (name = sr.ReadLine()))
             result.Add(new Person() {Name = name});
         return result;
```

Figureksempel - gensyn

```
class Figur
                                           class Firkant : Figur
    double orientation;
    int posX, posY;
                                               void Draw() { }
    void SetPosition(int x, int y) { }
                                               double Area() { }
    void Rotate() { }
                                           }
}
                                           class Cirkel : Figur
                                               void Draw() { }
                                               double Area() { }
                                           }
                                           class Trekant : Figur
                                               void Draw()
```

double Area() {}

}

Figureksempel - gensyn

```
abstract class Figur
                                           class Firkant : Figur
    double orientation;
    int posX, posY;
                                               void override Draw() {...}
    void SetPosition(int x, int y) { }
                                               double override Area() {...}
    void Rotate() { }
                                           }
    abstract void Draw();
                                           class Cirkel : Figur
    abstract double Area();
}
                                               void override Draw() {...}
                                               double override Area() {...}
                                           }
                                           class Trekant : Figur
                                               void override Draw() {...}
                                               double override Area() {...}
                                           }
```

Figureksempel – med polymorfi

abstract class Figur

```
class Firkant : Figur
{
    void override Draw() {...}
    double override Area() {...}
}
class Cirkel : Figur
{
    void override Draw() {...}
    double override Area() {...}
}
class Trekant : Figur
{
    void override Draw() {...}
    double override Area() {...}
}
```

Virtuelle og Abstrakte Medlemmer

- Virtuelt/abstrakt medlem: Instans-metode/property der <u>kan</u> eller <u>skal</u> *specialiseres/redefineres* i subklasser.
- virtual: Medlem kan specialiseres i subklasser.
- **abstract**: Medlem **skal** specialiseres i subklasser. Kan kun defineres i *abstrakt klasse*.

Override

- **override:** Medlem redefinerer/specialiserer virtuelt medlem i superklasse og **kan** selv yderligere specialiseres
 - (sjældent: kan kombineres med abstract til at tvinge subklasser til at levere implementation).
- Et redefineret medlem skal være <u>identisk</u> med baseklassens medlem (dvs., samme signatur, returtype og synlighed)
- Ingen af ordene: virtual/ abstract/ override -> ingen specialisering
- Statiske medlemmer kan ikke være virtuelle/abstrakte.

Medlemmer med virtual keyword <u>kan</u> overrides

```
public class Figur
   //Default implementation af en figurs areal
   public virtual double Areal() { return 42; } //Skidt!
public class Rektangel : Figur
   public double Længde { get; set; }
   public double Bredde { get; set; }
   public override double Areal() { return Længde * Bredde; }
public class Trekant : Figur
   public double Højde { get; set; }
   public double Grundlinje { get; set; }
   public override double Areal() { return 0.5 * Højde * Grundlinje; }
public class Cirkel : Figur { }
```

Eksempel: Virtual er ikke nok

```
static void Main(string[] args)
{
    Figur f = new Figur();
    Console.WriteLine(f.Areal()); //42

    Figur r = new Rektangel() { Længde = 2, Bredde = 3 };
    Console.WriteLine(r.Areal()); //6

    Figur t = new Trekant() { Højde = 4, Grundlinje = 5 };
    Console.WriteLine(t.Areal()); //10

    Console.ReadLine();
}
```

Abstrakte klasser

- Visse superklasser repræsenterer abstrakte begreber
 - Abstrakte begreber det ikke giver mening at lave objekter af.
- En klasse der er erklæret **abstract** kan <u>ikke</u> instantieres.
 - ...Men den kan godt have constructors
- En abstrakt klasse kan definere abstrakte medlemmer
 - med **abstract** keyword'et.
 - Metoder
 - Properties

Abstrakte medlemmer

- Abstrakte medlemmer har ingen implementation
 - Ingen krop, kun signatur
- Abstrakte medlemmer kan ikke være private
- Afledte, <u>konkrete</u>, klasser skal implementere *alle* abstrakte medlemmer
- Kun abstrakte subklasser er fritaget for kravet om implementation

```
public abstract class Figur
   //SKAL overrides i konkrete subklasser
   public abstract double Areal();
public class Rektangel : Figur
   public double Længde { get; set; }
   public double Bredde { get; set; }
   //SKAL implementeres:
   public override double Areal() { return Længde * Bredde; }
//Behøver ikke implementere noget - er gjort i Rektangel klassen.
public class Firkant : Rektangel { }
//behøver ikke implementere noget - er selv en abstrakt klasse.
public abstract class SjovFigur : Figur { }
```

```
static void Main(string[] args)
{
    Figur f = new Figur(); //abstrakte klasser kan ikke instantieres
    Figur r = new Rektangel() { Længde = 2, Bredde = 3 };
    Console.WriteLine(r.Areal()); //6
}
```

Mere polymorfi

- Under udførsel afgøres metode-kald via dynamisk binding:
- Startende fra objektets dynamiske (faktiske) type gennemgås nedarvningskæden indtil implementation af metoden findes.

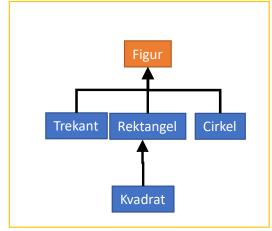
```
static void Main(string[] args)
{
    List<Figur> figurer = new List<Figur>()
    {
        new Rektangel() { Bredde = 2, Længde = 4 },
        new Trekant() { Grundlinje = 6, Højde = 4},
        new Cirkel() { Radius = 5 }
    };

    foreach (Figur f in figurer) //Udnytter "is-a": Alle figurer har Areal()
    {
        Console.WriteLine(f.Areal());
    }
}
```

Erklærede og faktiske typer

- Vi skelner mellem erklærede og faktiske typer.
 - Den erklærede type afgør hvilke medlemmer der er tilgængelige
 - Den faktiske type afgør hvilken implementation af et medlem der kaldes på runtime.

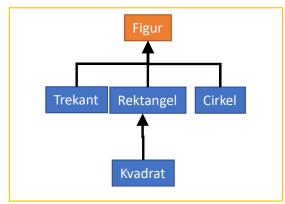

Erklærede og faktiske typer

- Typekompatibilitet
 - Typekompatibilitet følger nedarvningskæden.
 - En objektreference kan implicit konverteres til en basetype
 - En objektreference skal <u>eksplicit konverteres</u> til en subtype via et (down) **cast**.
- En eksplicit typekonvertering giver en InvalidCastException hvis den faktiske type ikke er kompatibel med target-typen

```
Figur kvadrat = new Kvadrat(10);
Rektangel rekt = (Rektangel)kvadrat;

Erklærede type ændres!
```


Typecasts

```
class A {
    public virtual string virtualMethod() { return "A"; }
}

class B : A {
    public override string virtualMethod() { return "B"; }
    public string MethodB() { return "b"; }
}

class C : A {
    public override string virtualMethod() { return "C"; }
    public string MethodC() { return "c"; }
}
```

```
static void Main(string[] args)
{
    A a1 = new A(); //erklæret type A, faktisk type A
    A a2 = new B(); //erklæret type A, faktisk type B
    A a3 = new C(); //erklæret type A, faktisk type C

    ((B)a2).MethodB(); //erklæret type B, faktisk type B

    ((C)a3).MethodC(); //erklæret type C, faktisk type C

    //InvalidCastException!!!
    ((B)a3).MethodB(); //erklæret type B, faktisk type C
```

- Typetjek inden en eksplicit typekonvertering
 - for at undgå InvalidCastException
- Man kan foretage et typetjek på forskellige måder:
- 1. <u>is</u>: Tjekker om objekt er <u>typekompatibelt</u> med target-type.

```
static void Main(string[] args) {
    A a = new B(); //erklæret type A, faktisk B
    if (a is B) // Er a af typen B eller subklasse til B ?
        ((B)a).MethodB();
}
```

- Typetjek inden en eksplicit typekonvertering
 - for at undgå InvalidCastException
- Man kan foretage et typetjek på forskellige måder:
- 1. <u>is</u>: Tjekker om objekt er <u>typekompatibelt</u> med target-type.

```
static void Main(string[] args) {
    A a = new B(); //erklæret type A, faktisk B
    if (a is B b)
        b.MethodB();
}
```

- Typetjek inden en eksplicit typekonvertering
 - for at undgå InvalidCastException
- 2. GetType(): Tjekker om objektets <u>faktiske type</u> svarer til target-typen. (undgå)

- Typetjek inden en eksplicit typekonvertering
 - for at undgå InvalidCastException
- **3. as**: Som **is** men laver typetjek og typekonvertering i ét hug.

```
static void Main(string[] args) {
   A b = new B(); //erklæret type A, faktisk B

   Console.WriteLine(b is A); //TRUE
   Console.WriteLine(b.GetType() == typeof(A)); //FALSE

   C c = b as C; //typetjek + konvertering eller null hvis ugyldig
   if (c != null)
        c.MethodC();
}
```

this og base

- Et objekts faktiske type afgør også metodekald inden for nedarvningskæden
- this: Søgning startes i objektets faktiske type
- base: Søgning startes fra objektets baseklasse.

```
class Program {
    static void Main(string[] args) {
        B b = new B();
        Console.WriteLine(b.CallThisVirtualMethod()); //b.VirtualMethod
        Console.WriteLine(b.CallBaseVirtualMethod()); //a.VirtualMethod
        Console.ReadLine();
class A {
    public virtual string virtualMethod() { return "a.VirtualMethod"; }
    public string CallThisVirtualMethod() { return this.virtualMethod(); }
}
class B : A {
    public override string virtualMethod() { return "b.virtualMethod"; }
    public string CallBaseVirtualMethod() { return base.virtualMethod(); }
}
```

Polymorfi og properties

- En virtual/abstract property er "en samlet pakke" (tænk Get- og Set- metoder:
- Hvis property er abstract og definerer både getter og setter, skal både getter og setter redefineres i subklasser.
- Hvis property er virtual og definerer både getter og setter kan *enten* getter *eller* setter *eller* begge redefineres i subklasser.
- Man kan kun redefinere getters og setters såfremt de er erklærede. Eks: Hvis ikke der findes en virtual/abstract setter, så kan man ikke introducere en setter i subklasser.

```
abstract class A
   //Både getter og setter skal overskrives:
   public abstract int PropA { get; set; } 
   //Getter eller setter eller begge kan overskrives
   public virtual int PropB { get; set; } 
   //Kun getter kan overskrives (da der ikke er nogen setter)
   public virtual int PropC { get { return 0; } } ←
}
abstract class B : A
   //SKAL override både getter og setter
   public override int PropA { get; set; } -
   //Vælger kun at overskrive getter
   public override int PropB { get { return base.PropB; } }
   //Der er ingen setter at overskrive
   public override int PropC
       get { return base.PropC; }
       //set { base._C = value; }
```

Object – alt og alle arver fra object

• Er roden i type hierakiet, og udstiller:

Når vi vil tjekke objekters værdi-lighed (senere i kurset)

- Equals(Object)
- Object. Equals (Object a, Object b)
- Object.ReferenceEquals(Object a, Object b)
- GetHashCode
- <u>GetType()</u> Tommelfingerregel: Brug den ikke til type-tjek
- <u>ToString()</u>

Specialisér ToString() for fornuftig string repræsentation

```
abstract class Student : Human
{
    public int StudieNummer { get; set; }
    public override string ToString()
    {
        return base.ToString() + $", studienummer = {StudieNummer}";
    }
}
class MatStudent : Student
{
    public override string ToString()
    {
        return base.ToString() + ...
    }
}
```

Stop for specialisering/nedarvning

- Klassens instans-metoder og properties er implicit forseglede per default.
 - Godt/skidt? (Java defaulter til virtual)
- Man kan desuden angive at et specialiseret medlem ikke må kunne specialiseres yderligere vha. **sealed** keyword.
- Selve klassen kan også forsegles = ingen subtyper

Forsegling med sealed

```
class A2
    public virtual void Foo() {}
class B2 : A2
    public override sealed void Foo() {} //Foo() kan nu ikke overrides
    //FEJL: Kan kun forsegle virtuelle metoder
    public sealed string Bar() { return null; }
class C2 : B2
    //FEJL: Kan ikke override forseglet metode
    public override void Foo() {}
 sealed class D2 : A2 {}
 //FEJL: Kan ikke arve fra forseglet klasse
class E2 : D2 {}
```

Opsummering

Nedarvning

- Giver kodegenbrug i klassehierarkier
- Constructor chaining i klassehierarki giver også genbrug.
- Nedarvet indkapsling med protected
- Abstrakte klasser er klasser der ikke kan instantieres

SubType-Polymorfi

• Beror på nedarvning samt virtuelle/absktrakte medlemmer der kan/skal redefineres i subklasser.

Typekompatibilitet

- Følger nedarvningskæden
- Typetjek og typekonvertering med is og as.